

Số: 1449 /KL-ĐKTLN

Thừa Thiên Huế, ngày 03 tháng 10 năm 2018

KẾT LUẬN
Của Đoàn kiểm tra liên ngành về công tác phối hợp
trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng tại huyện A Lưới

Thực hiện Kế hoạch số 983/KH-HĐPHLN ngày 12 tháng 7 năm 2018 của Hội đồng phối hợp liên ngành về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng của tỉnh Thừa Thiên Huế về việc kiểm tra kết quả thực hiện công tác phối hợp trợ giúp pháp lý trong tố tụng tại huyện Nam Đông và A Lưới, Đoàn kiểm tra liên ngành đã tiến hành kiểm tra tại huyện A Lưới vào ngày 08/8/2018, kết quả như sau:

I. KẾT QUẢ THỰC HIỆN CÔNG TÁC PHỐI HỢP TRỢ GIÚP PHÁP LÝ TRONG HOẠT ĐỘNG TỔ TỤNG

1. Đặc điểm tình hình

A Lưới là một huyện miền núi biên giới của tỉnh Thừa Thiên Huế có 01 thị trấn và 20 xã, cách thành phố Huế 70km; có nhiều người dân tộc thiểu số sinh sống như: Tà Ôi, Cơ Tu, Vân Kiều, Pa Cô, Pa Hy (chiếm khoảng 82% dân số của huyện); đời sống kinh tế, văn hóa còn chậm phát triển. Theo Quyết định số 582/QĐ-TTg ngày 28/4/2017 của Thủ tướng Chính phủ, A Lưới có 12 xã thuộc khu vực III, 06 khu vực II và 03 xã khu vực I. Số người thuộc diện được trợ giúp pháp lý theo quy định tại Điều 7 Luật trợ giúp pháp lý năm 2017 tương đối nhiều.

Những năm gần đây, tình hình kinh tế - xã hội của huyện có những bước phát triển, đời sống tinh thần được nâng lên, nhưng tình hình tội phạm cũng diễn biến phức tạp hơn; án hình sự ngày càng tăng, mức độ nghiêm trọng hơn, xuất hiện nhiều tội phạm mới; các tranh chấp dân sự, hôn nhân và gia đình tăng về số lượng, phức tạp hơn về tính chất.

2. Công tác phối hợp trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng của các cơ quan tiến hành tố tụng

Theo báo cáo công tác phối hợp liên ngành về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng của các cơ quan tiến hành tố tụng và kiểm tra thực tế tại huyện A Lưới, Đoàn kiểm tra liên ngành đánh giá công tác phối hợp trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng về cơ bản được triển khai đồng bộ và đầy đủ đúng theo quy định của Luật trợ giúp pháp lý và Thông tư liên tịch số 11/2013/TTLT-BTP-BCA-BQP-BTC-VKSNDTC-TANDTC ngày 04 tháng 7 năm 2013 của Bộ Tư pháp - Bộ Công

an - Bộ Quốc phòng - Bộ Tài chính - Viện Kiểm sát nhân dân tối cao - Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn thực hiện một số quy định của pháp luật về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng (Thông tư liên tịch số 11), cụ thể:

- Kết quả thực hiện trợ giúp pháp lý từ 01/01/2014 đến 30/6/2018: Thực hiện trợ giúp pháp lý cho 30 người là bị can, bị cáo và đương sự trong 25 vụ án (hình sự: 19 vụ, dân sự: 06 vụ)/370 vụ án được thụ lý giải quyết (Hình sự: 68 vụ, hôn nhân và gia đình: 252 vụ; dân sự: 42 vụ; kinh doanh thương mại: 08 vụ). Trong tổng số 30 người được trợ giúp pháp lý có 01 người có công với cách mạng, 01 người thuộc hộ nghèo, 20 người dân tộc thiểu số, 02 người vừa thuộc hộ nghèo vừa là người dân tộc thiểu số, 03 trẻ em, 03 người buộc tội từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi (*chi tiết theo Biểu thống kê đính kèm*).

- Thực hiện trách nhiệm của cơ quan tiến hành tố tụng, người tiến hành tố tụng: Các cơ quan tiến hành tố tụng huyện A Lưới đã thực hiện đầy đủ trách nhiệm của mình theo quy định của pháp luật về tố tụng và pháp luật về trợ giúp pháp lý, cụ thể:

+ Đã tổ chức phổ biến, quán triệt Thông tư liên tịch số 11 đến cán bộ, công chức của cơ quan mình, đặc biệt chú trọng trách nhiệm của cơ quan tiến hành tố tụng, người tiến hành tố tụng theo quy định của Thông tư liên tịch số 11;

+ Việc giải thích cho người bị tạm giữ, bị can, bị cáo và các đương sự biết về quy định của pháp luật về trợ giúp pháp lý bên cạnh quy định của pháp luật về tố tụng và hướng dẫn họ viết đơn yêu cầu trợ giúp pháp lý, cung cấp địa chỉ liên lạc của tổ chức thực hiện trợ giúp pháp lý và thủ tục yêu cầu trợ giúp pháp lý đã được các cơ quan tiến hành tố tụng và Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Thư ký Tòa án thực hiện đầy đủ và đúng theo quy định của Thông tư liên tịch số 11;

+ Việc cấp, từ chối cấp, thu hồi giấy chứng nhận tham gia tố tụng cho người thực hiện trợ giúp pháp lý tại các cơ quan tiến hành tố tụng (trước đây) và việc thực hiện đăng ký bào chữa, đăng ký bảo vệ cho người thực hiện trợ giúp pháp lý tham gia tố tụng của cơ quan tiến hành tố tụng (hiện nay) được thực hiện đúng theo quy định của pháp luật về tố tụng và pháp luật về trợ giúp pháp lý.

+ Việc thông báo thời gian, địa điểm xét hỏi bị can, bị cáo hoặc người bị tạm giữ, lịch xét xử và các phiên hòa giải cho người thực hiện trợ giúp pháp lý được thực hiện đúng theo quy định của pháp luật về tố tụng.

+ Các quyết định tố tụng được cung cấp cho người thực hiện trợ giúp pháp lý đúng và đầy đủ theo quy định của pháp luật tố tụng.

- Việc niêm yết Bảng thông tin về trợ giúp pháp lý, đặt Hộp tin trợ giúp pháp lý được các cơ quan tiến hành thực hiện đầy đủ đúng theo quy định của Thông tư liên tịch số 11. Bảng thông tin TGPL được đặt ở vị trí tiền sảnh, dễ thấy, dễ đọc.

3. Công tác phối hợp trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng của Nhà tạm giữ.

Nhà tạm giữ của Công an huyện A Lưới đã thực hiện đầy đủ trách nhiệm của mình theo quy định của pháp luật về tố tụng và pháp luật về trợ giúp pháp lý, cụ thể:

- Nhà tạm giữ của Công an huyện A Lưới đã phối hợp với Trung tâm TGPL nhà nước niêm yết đầy đủ các Bảng thông tin về trợ giúp pháp lý, đặt Hộp tin trợ giúp pháp lý; phát miễn phí tờ gấp pháp luật, mẫu đơn yêu cầu trợ giúp pháp lý và các tài liệu pháp luật có liên quan về trợ giúp pháp lý tại địa điểm tiếp dân của cơ quan mình;

- Phối hợp với Trung tâm TGPL nhà nước thực hiện các hoạt động truyền thông và hướng dẫn về trợ giúp pháp lý.

4. Đánh giá về chất lượng tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư cộng tác viên

Nhìn chung, chất lượng tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý và Luật sư tại các cơ quan tiến hành tố tụng huyện A Lưới về cơ bản đều có chất lượng tốt, bảo vệ được quyền và lợi ích hợp pháp cho các đối tượng được trợ giúp pháp lý, đa số các quan điểm bào chữa và bảo vệ của Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư được các cơ quan tiến hành tố tụng chấp nhận.

Các Trợ giúp viên pháp lý và Luật sư khi được cử tham gia trợ giúp pháp lý đã thực hiện nhiệm vụ với sự nhiệt tình, công tâm, thể hiện được đầy đủ vai trò, vị trí của người bào chữa, người đại diện trong các vụ án hình sự, dân sự góp phần giúp các cơ quan tiến hành tố tụng làm rõ sự thực khách quan của vụ việc, giải quyết các vụ việc đúng pháp luật, công bằng, đúng người, đúng tội; Chất lượng tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý ngày càng được nâng cao, có một số người có chất lượng tham gia tố tụng ngang bằng với chất lượng do Luật sư cung cấp trên thị trường dịch vụ pháp lý. Chưa xảy ra tình trạng Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư vi phạm pháp luật gây thiệt hại cho người được trợ giúp pháp lý phải bồi thường thiệt hại.

Bên cạnh những kết quả đạt được, thì cũng còn những tồn tại, hạn chế như:

- Kỹ năng tranh tụng của một số Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư chưa cao, chủ yếu tập trung vào các tình tiết giảm nhẹ, chưa đi sâu nghiên cứu nguyên nhân, điều kiện, động cơ, mục đích phạm tội, chưa nêu được những tình tiết có ý nghĩa trong vụ án có thể dùng để bảo vệ tốt nhất quyền và lợi ích hợp pháp cho người được trợ giúp pháp lý; dẫn đến tình trạng một số bản luận cứ có nội dung tương tự nhau.

- Do các tranh chấp dân sự có nhiều hoạt động tố tụng mà địa bàn huyện A Lưới rộng và xa Trung tâm TGPL nên còn xảy ra tình trạng người thực hiện trợ

giúp pháp lý tham gia không đầy đủ các hoạt động tố tụng trong các vụ án dân sự, như việc xem xét, thẩm định tại chỗ, hòa giải, ...

II. NHẬN XÉT, ĐÁNH GIÁ VÀ KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

1. Nhận xét, đánh giá

Đoàn kiểm tra liên ngành đánh giá cao kết quả phối hợp thực hiện trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng của các cơ quan tiến hành tố tụng huyện A Lưới. Tuy nhiên, vẫn còn một số tồn tại như sau:

- Số lượng người được trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng còn ít và chủ yếu tập trung vào các bị can, bị cáo trong các vụ án hình sự; các đối tượng là nguyên đơn, bị đơn, người bị hại trong vụ án hình sự và đương sự trong các vụ, việc dân sự, vụ án hành chính vẫn còn khiêm tốn. Đặc biệt, số lượng các vụ án hôn nhân gia đình được các cơ quan tiến hành tố tụng thụ lý giải quyết rất lớn (từ ngày 01/01/2014-30/6/2018, TAND huyện A Lưới thụ lý giải quyết 252 vụ). Theo đó, nhu cầu bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho trẻ em trong các vụ án hôn nhân và gia đình trên địa bàn cũng không nhỏ, nhưng không có trường hợp nào được hưởng dịch vụ trợ giúp pháp lý. Vì vậy, còn có tình trạng bỏ sót người được trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng.

- Mặc dù số người được trợ giúp pháp lý chủ yếu tập trung vào các bị can, bị cáo trong vụ án hình sự, nhưng con số này vẫn còn thấp so với số đối tượng bị khởi tố, truy tố và xét xử trên địa bàn.

Nguyên nhân của tình trạng trên là do:

- Công tác tuyên truyền pháp luật về trợ giúp pháp lý nói chung và trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng thời gian qua vẫn còn hạn chế và chưa phát huy hết hiệu quả;

- Việc giải thích cho người bị tạm giữ, bị can, bị cáo và các đương sự biết về quy định của pháp luật về trợ giúp pháp lý bên cạnh việc giải thích quy định của pháp luật về tố tụng chưa quy định là bắt buộc, nếu những người tiến hành tố tụng không thực hiện là vi phạm thủ tục tố tụng nên vẫn mang tính vận động, khuyến khích những người tiến hành tố tụng thực hiện quy định này;

- Một số người tiến hành tố tụng chưa thực sự quan tâm giải thích quyền được trợ giúp pháp lý cho bị can, bị cáo, người bị hại và các đương sự; chưa hướng dẫn chi tiết, cụ thể cho các đối tượng thuộc diện được trợ giúp pháp lý để họ có thể tiếp cận với dịch vụ miễn phí này một cách thuận lợi; đặc biệt còn ngại phát sinh thêm công việc khi có người trợ giúp pháp lý tham gia tố tụng.

- Do điều kiện đặc thù của huyện A Lưới là địa bàn vùng núi biên giới, cách xa Trung tâm thành phố Huế, điều kiện kinh tế - xã hội còn khó khăn, đa số là

người dân tộc thiểu số, trình độ dân trí thấp nên người dân vẫn gặp khó khăn khi tiếp cận dịch vụ trợ giúp pháp lý.

- Một số quy định của Thông tư liên tịch số 11 hướng dẫn một số quy định về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng không còn phù hợp với quy định của Luật trợ giúp pháp lý 2017, Bộ Luật tố tụng dân sự 2015, Bộ luật tố tụng hình sự 2015, Luật tố tụng hành chính 2015, Luật thi hành tạm giữ, tạm giam 2015 nên công tác phối hợp trợ giúp pháp lý trong tố tụng gặp nhiều khó khăn, vướng mắc.

2. Kiến nghị, đề xuất

2.1. Đối với Công an tỉnh, Viện kiểm sát nhân dân tỉnh, Tòa án nhân dân tỉnh và các ngành thành viên khác trong Hội đồng phối hợp liên ngành về TGPL trong hoạt động tố tụng tỉnh

Ngày 29 tháng 6 năm 2018, Bộ Tư pháp - Bộ Công an - Bộ Quốc phòng - Bộ Tài chính - Tòa án nhân dân tối cao - Viện Kiểm sát nhân dân tối cao đã ban hành Thông tư liên tịch số 10/2018/TTLT-BTP-BCA-BQP-BTC-TANDTC-VKSNDTC quy định về phối hợp thực hiện trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng (Thông tư liên tịch số 10 thay thế Thông tư liên tịch số 11). Do vậy, đề nghị các cơ quan, đơn vị trong phạm vi chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mình quan tâm, tạo điều kiện quán triệt đến các Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Thư ký Tòa án nội dung Thông tư liên tịch số 10, đảm bảo người tham gia tố tụng thực hiện đầy đủ các quy định của pháp luật về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng; thường xuyên kiểm tra, giám sát để hoạt động trợ giúp pháp lý cho các đối tượng được hưởng chính sách trợ giúp pháp lý ngày càng tốt hơn.

2.2. Đối với Huyện ủy và UBND huyện A Lưới

Đề nghị quan tâm hơn nữa đến công tác trợ giúp pháp lý trên địa bàn, quán triệt sâu sắc hơn nữa đến các cơ quan tiến hành tố tụng, người tiến hành tố tụng về vai trò của trợ giúp pháp lý là một chính sách an sinh xã hội của Đảng và Nhà nước trong việc bảo đảm quyền con người nói chung và quyền của công dân nói riêng để ngày càng có nhiều người yếu thế trong xã hội thụ hưởng dịch vụ trợ giúp pháp lý.

2.3. Đối với các cơ quan tiến hành tố tụng huyện A Lưới và Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước

- Tăng cường công tác truyền thông pháp luật về trợ giúp pháp lý, đặc biệt là quy định của Thông tư liên tịch số 10 đến các Điều tra viên, Kiểm sát viên, Thẩm phán, Thư ký Tòa án và tổ chức các lớp tập huấn về công tác phối hợp về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng cho các đối tượng này;

- Tăng cường công tác tuyên truyền pháp luật về trợ giúp pháp lý nói chung, quy định về trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng nói riêng với nhiều hình thức phong phú và đa dạng phù hợp với đặc thù của vùng miền núi có đông đồng bào

dân tộc thiểu số sinh sống; nghiên cứu treo Bảng thông tin về trợ giúp pháp lý, đặt Hộp tin trợ giúp pháp lý ở những vị trí thuận lợi nhất để người dân có thể tiếp cận một cách dễ dàng.

- Trung tâm TGPL nhà nước cần quan tâm hơn nữa đến công tác trợ giúp pháp lý tại huyện A Lưới, nơi có số lượng người thuộc diện được trợ giúp pháp lý lớn nhưng do điều kiện kinh tế khó khăn, việc tiếp cận dịch vụ trợ giúp pháp lý còn hạn chế, địa bàn cách xa trụ sở Trung tâm TGPL. Trong thời gian chưa thành lập được Chi nhánh Trung tâm TGPL tại huyện A Lưới, Trung tâm TGPL nhà nước nghiên cứu, bố trí Trợ giúp viên pháp lý là người thông thuộc địa bàn, am hiểu về phong tục tập quán, tiếng nói của người dân nơi đây trực tại các cơ quan tiến hành tố tụng để kịp thời thực hiện trợ giúp pháp lý cho người dân.

- Tăng cường công tác phối hợp giữa cơ quan tiến hành tố tụng và Trung tâm TGPL nhà nước trong việc theo dõi và đánh giá chất lượng tham gia tố tụng của Trợ giúp viên pháp lý, Luật sư để nâng cao chất lượng, hiệu quả dịch vụ pháp lý cho người thụ hưởng góp phần vào công tác tranh tụng tại phiên Tòa và công tác cải cách tư pháp ở địa phương.

Trên đây là Kết luận của Đoàn kiểm tra liên ngành về công tác phối hợp trợ giúp pháp lý trong hoạt động tố tụng tại huyện A Lưới. Đề nghị các ngành thành viên Hội đồng phối hợp liên ngành về TGPL trong hoạt động tố tụng tỉnh, Huyện ủy, UBND huyện A Lưới, các cơ quan tiến hành tố tụng huyện A Lưới và Trung tâm TGPL nhà nước nghiên cứu, tiếp thu và chỉ đạo thực hiện để nâng cao hiệu quả công tác phối hợp về trợ giúp pháp lý cũng như nâng cao chất lượng công tác trợ giúp pháp lý trên địa bàn./.

Nơi nhận:

- Hội đồng phối hợp liên ngành về TGPL trong hoạt động tố tụng ở Trung ương;
- UBND tỉnh;
- Các Sở: Tư pháp và Tài chính;
- Công an tỉnh, VKSND tỉnh, TAND tỉnh và BCH Quân sự tỉnh;
- BTV huyện ủy A Lưới;
- UBND huyện A Lưới;
- TAND huyện A Lưới;
- VKSND huyện A Lưới;
- Công an huyện A Lưới;
- Trung tâm TGPL nhà nước;
- Thành viên Đoàn kiểm tra;
- Lưu: VT, BTTP.

**TM. ĐOÀN KIỂM TRA
TRƯỞNG ĐOÀN**

**CHỦ TỊCH HỘI ĐỒNG PHLN
PHÓ GIÁM ĐỐC SỞ TƯ PHÁP
Nguyễn Văn Hưng**